

Obstrukce vývodného systému

Bárta, Foukal, Poláčková
Klinika radiologie a nukleární medicíny
FN Brno a LF MU
Leden 2024

Anatomie

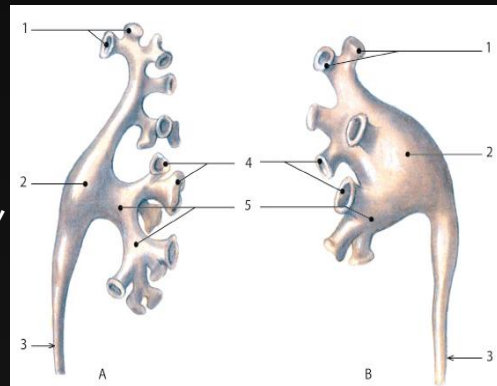
- Ledviny
  - > 10-12 cm x 5-6 cm x 3,5-4 cm
- Močovod
  - > délka 25-30 cm, průměr 4-7 mm
  - > pars abdominalis, pelvica, intramuralis
  - > **tři fyziologická zúžení:**
    - odstup z pánvičky
    - křížení s ilickými cévami
    - vstup do močového měchýře
- Močový měchýř
  - > kapacita 500-700 ml, nucení na močení 250-300 ml
- Močová trubice

Anatomie vývodných močových cest

● Kalichopánvičkový systém

- > součást renálního sinu (sinus dále obsahuje cévní, nervové, lymfatické struktury a tuk)
- > pánvička – až 13 % zdravé populace širší nad 10 mm, širší je ale velmi variabilní, vhodnější je stranové srovnání
- > **ampulární x dendritický** typ

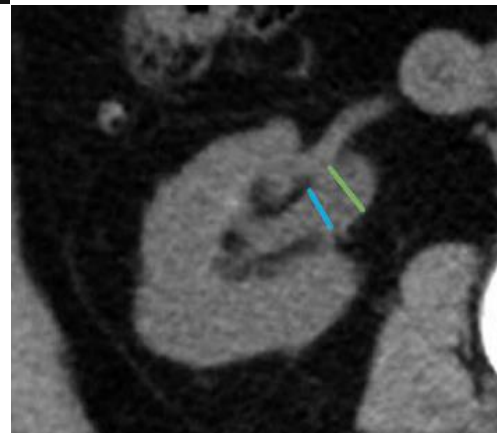

Tab. 1. Rozměry pánviček a močovodů včetně statistického srovnání hodnot stavu s nízkým stupněm hydratace (nativní fáze) a s vyšším stupněm hydratace (vylučovací fáze)

Table 1. Dimensions of renal pelves and ureters and statistical comparison of values in low hydration status (an unenhanced phase) and high hydration status (an excretory phase)

	Nativní fáze					Vylučovací fáze					p
	medián	min.	max.	průměr	SD	medián	min.	max.	průměr	SD	
pánvička APIR vpravo (mm)	5,55	2,00	15,50	6,12	3,03	7,50	2,70	17,20	7,88	3,52	< 0,0001
pánvička APIR vlevo (mm)	5,45	1,60	16,70	5,71	2,67	6,60	1,90	16,30	7,19	3,09	< 0,0001
pánvička APER vpravo (mm)	7,00	2,00	24,40	8,00	4,12	9,15	1,80	25,30	9,77	4,71	< 0,0001
pánvička APER vlevo (mm)	7,15	1,70	18,60	7,47	3,67	8,55	1,80	26,80	9,18	4,28	< 0,0001
močovod vpravo (mm)	3,83	1,80	9,40	4,12	1,33	4,25	2,05	9,25	4,59	1,51	0,0007
močovod vlevo (mm)	3,90	1,55	7,90	3,93	0,98	4,23	1,55	9,65	4,33	1,43	0,0005

APIR – anteroposteriorní intrarenální rozměr, APER – anteroposteriorní extrarenální rozměr, min. – minimum, max. – maximum, SD – směrodatná odchylka, p – hladina významnosti
 APIR – intra-renal anteroposterior diameter, APER – extra-renal anteroposterior diameter, min. – minimum, max. – maximum, SD – standard deviation, p – level of statistical significance

Vyšetřovací metody

- ◉ **Ultrazvuk** – rychlá první vyšetřovací metoda, bez radiační zátěže, místo obstrukce odhalí v malém procentu, potvrdí x vyloučí dilataci, absces, cysty
- ◉ **CEUS** – odlišení solidní léze
- ◉ **CT** – rychlá, určí místo obstrukce, zhodnocení rozsahu (včetně postižení perirenálního tuku), možnost drenáže, radiační zátěž
- ◉ **MR** – alternativa k ostatním
- ◉ Ascendentní a mikční cystoureografie
- ◉ Nástřik nefrostomického drénu
- ◉ Močový měchýř je potřeba vyšetřovat naplněný

Obstrukce - rozdělení

● **dělení dle úrovně obstrukce**

- > obstrukce kalichů
- > obstrukce pyeloureterálního přechodu
- > obstrukce močovodu
- > infravesikální obstrukce

● **totální x parciální**

● **dle časového hlediska**

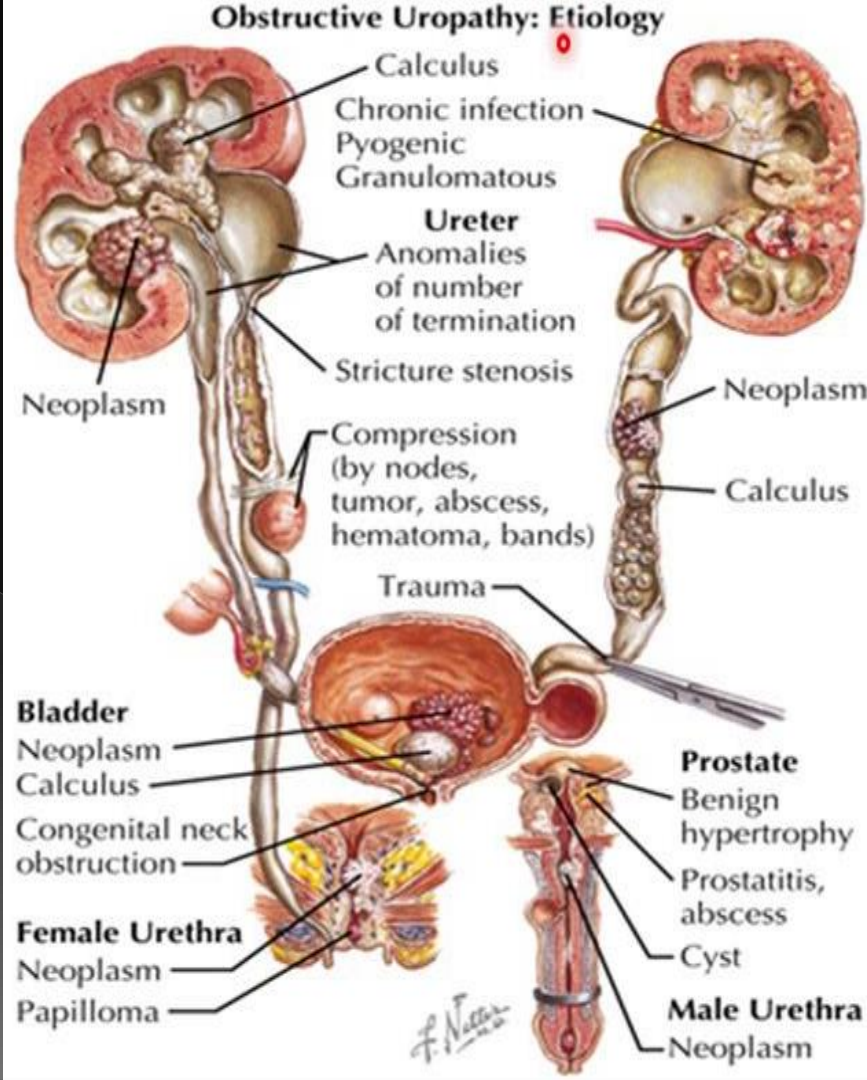
- > akutní
- > subakutní (dny, týdny)
- > chronická (měsíce, roky)

● **vrozená x získaná**

Obstrukce

❖ Intraluminálně x intramurálně x extramurálně

- Lithiáza
- Koagula
- Nádor močových cest - primární i sekundární
- Komprese nádorem v dutině břišní
- Záněty (TBC), abscesy
- Trauma (i iatrogenní)
- Hyperplazie prostaty
- Retroperitoneální fibróza
- Vrozeně útlakem cév – Fraley syndrom, retrokavální průběhem uretru
- Chlopně, striktury uretry, fimóza, spazmy vnějšího sphincteru

Dilatace

- V literatuře udávané hraniční hodnoty značně odlišné
- Klasifikace dilatace kalichopánvičkového systému dle **Společnosti pro fetální urologii (SFU)**:

Stupně:

- 0 - není dilatace
- 1 - lehce rozšířená pánvička
- 2 - rozšířená pánvička a jeden nebo několik kalichů
- 3 - dilatovaná pánvička a všechny kalichy
- 4 - výrazná dilatace pánvičky a kalichů, setření rozhraní mezi pánvičkou a kalichy, redukce parenchymu (norma > 13 mm)

SFU -I

SFU -II

SFU -II

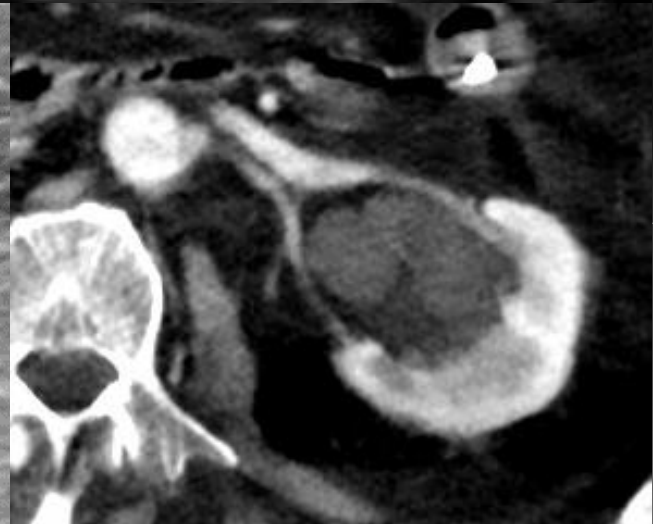
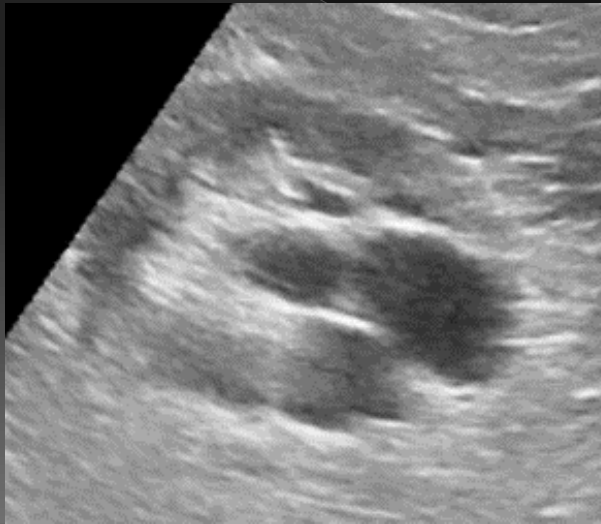
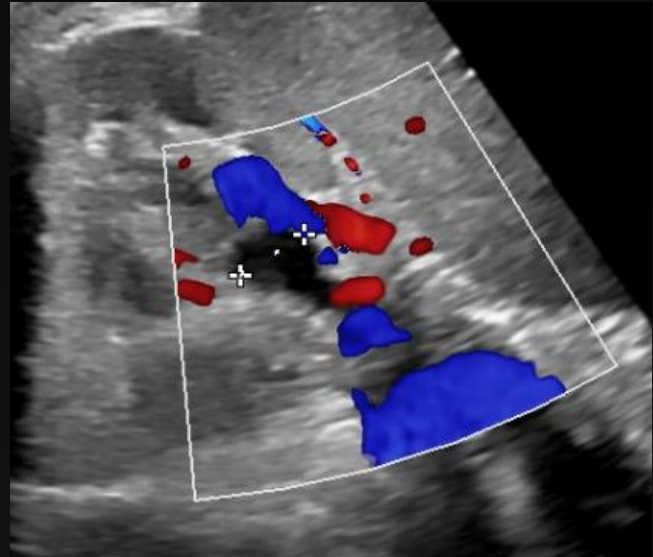
SFU -III

SFU -IV

Diagnostické rozpaky

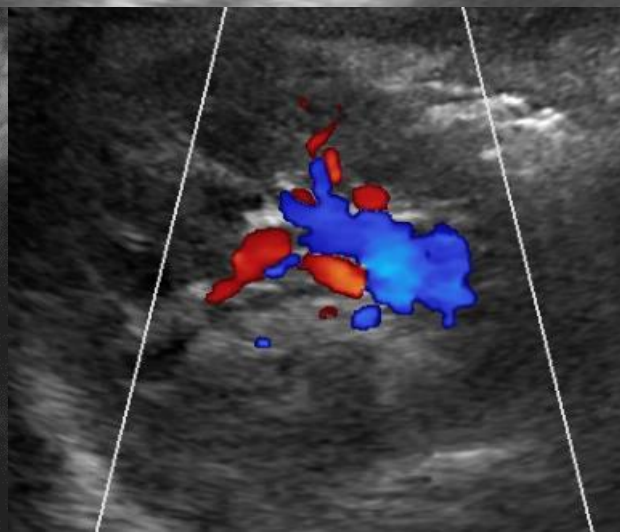
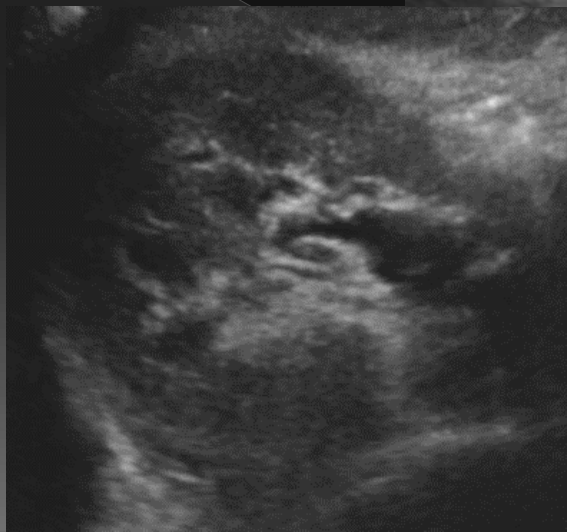
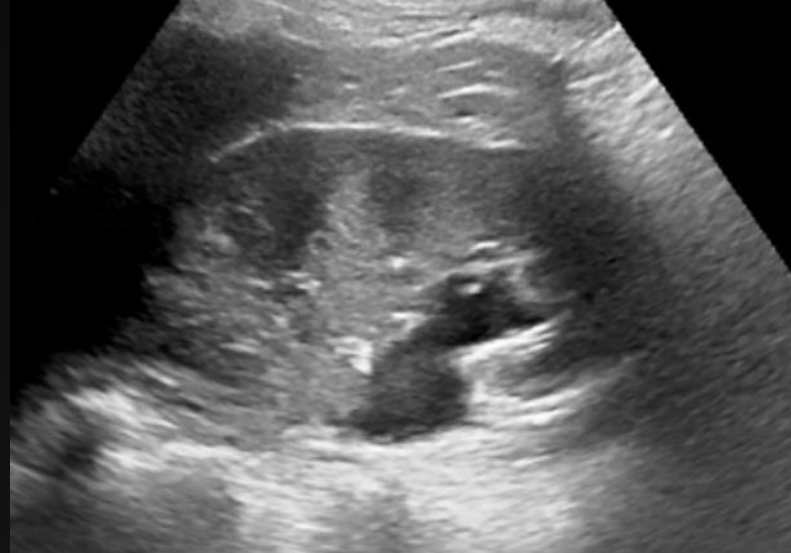
- Ampulární typ pánvičky – není patrná dilatace kalichů
- Parapelvické cysty – cysty uložené v sinu

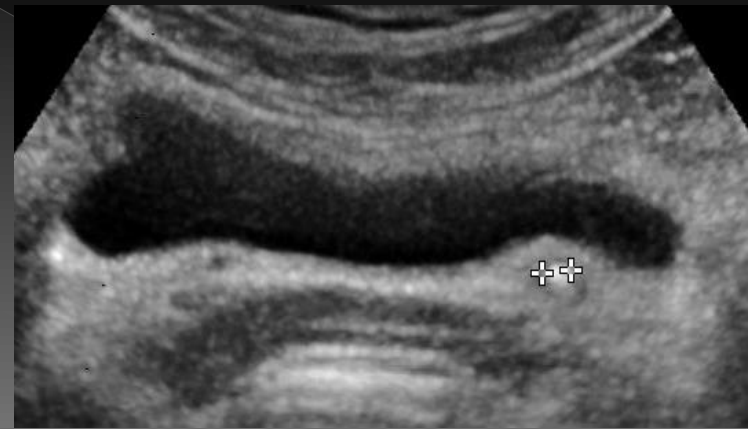
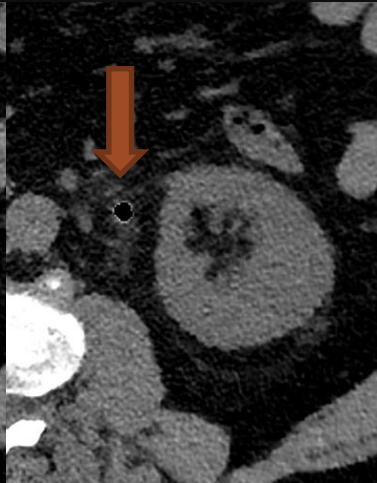
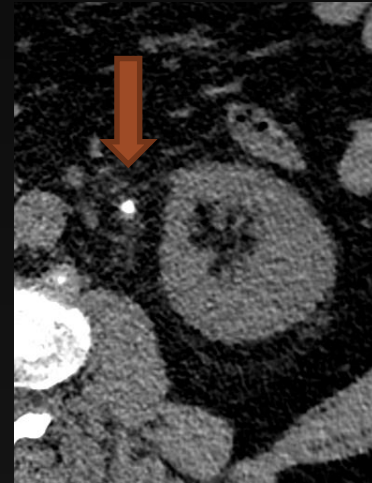
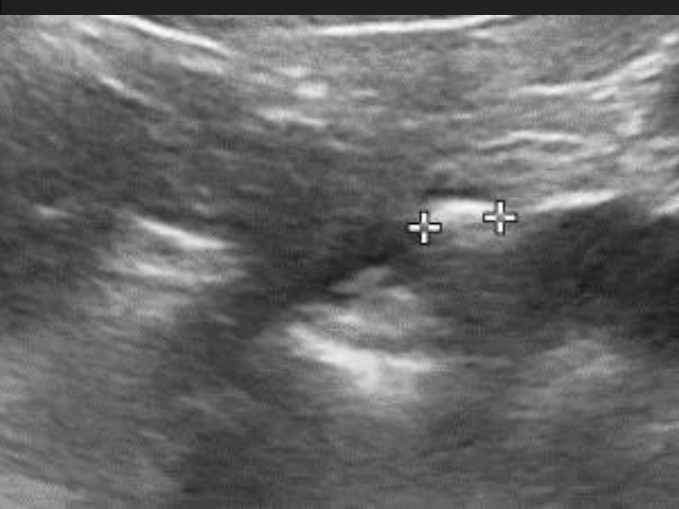

Diagnostické rozpaky

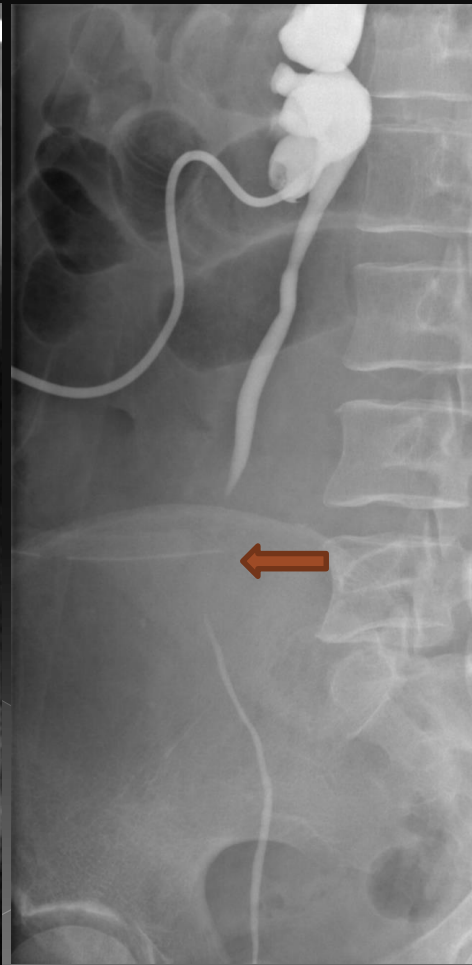
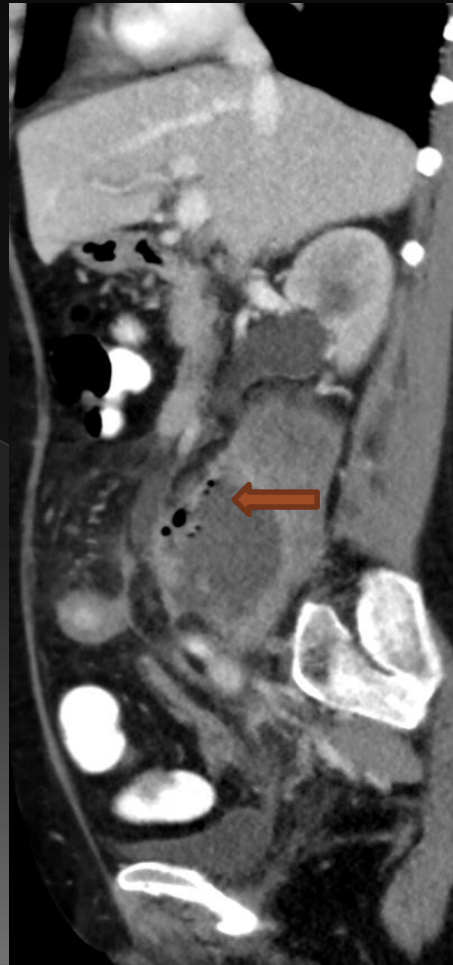
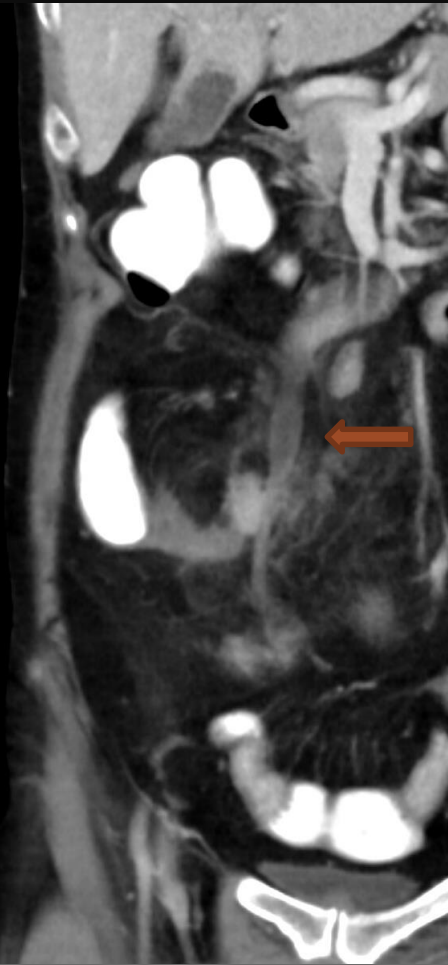
- Prostornější pánvičky v těhotenství – více vpravo
- Výraznější cévy v oblasti hilu až k pyramidám – použít Doppler

Hydronefroza – obstrukce ureteru konkrementem

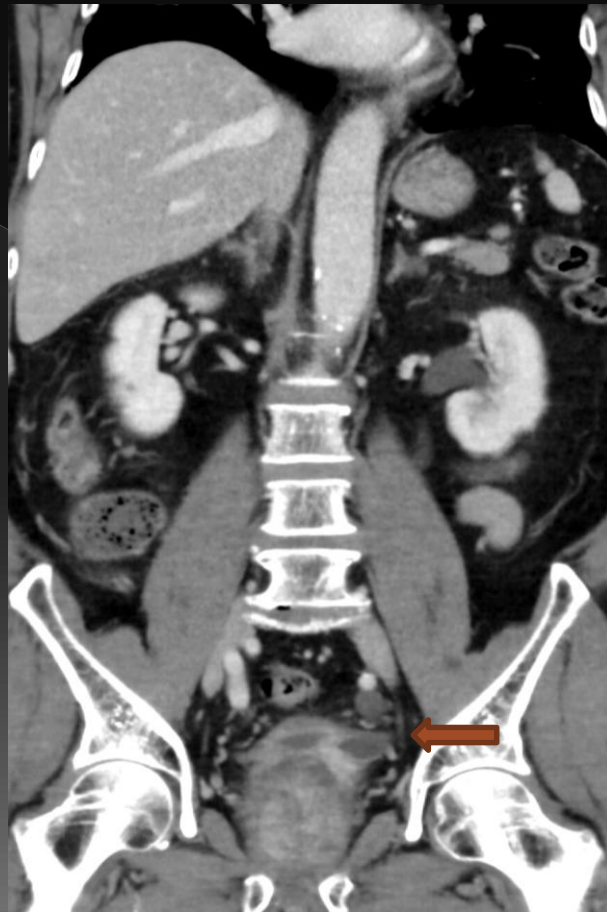

Útlak ureteru abscesem v m. psoas major při morbus Crohn

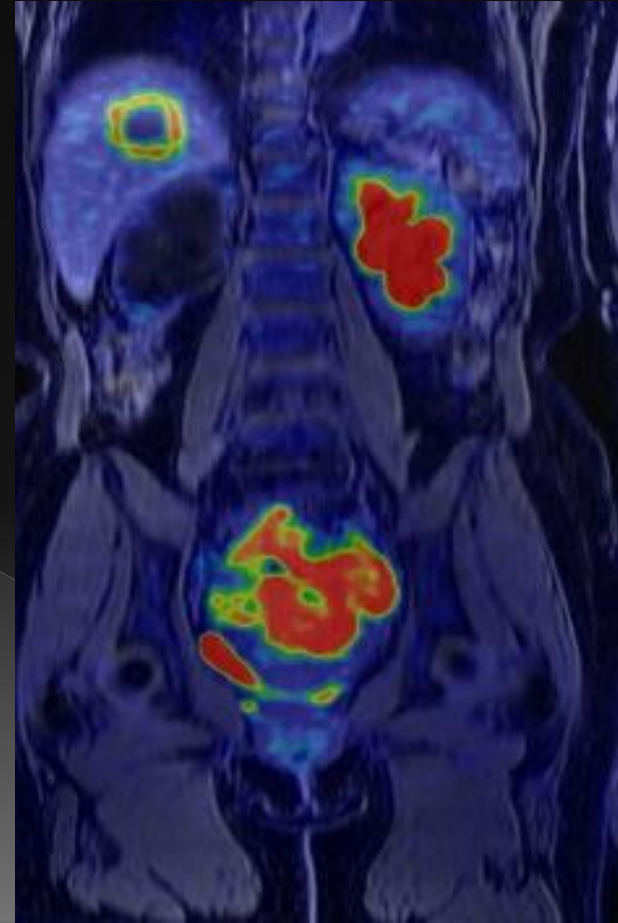

Dilatace při infiltraci ústí ureteru uroteliálním karcinomem močového měchýře

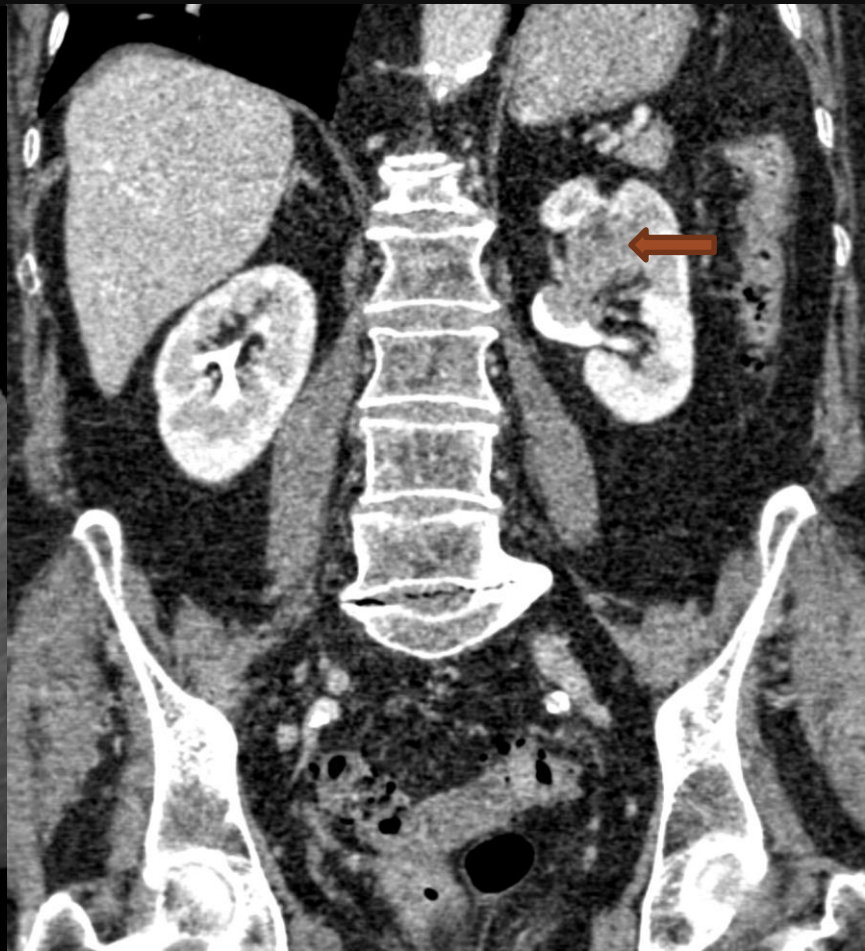

Hydronefroza při infiltraci ureteru tumorem sigmoidu

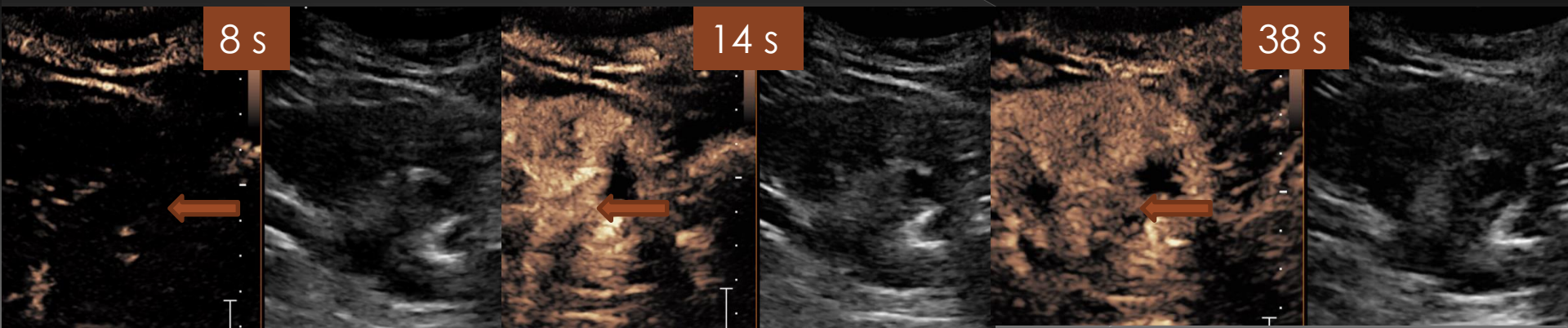
Obstrukce pánvičky a ureteru uroteliálním karcinomem

Left

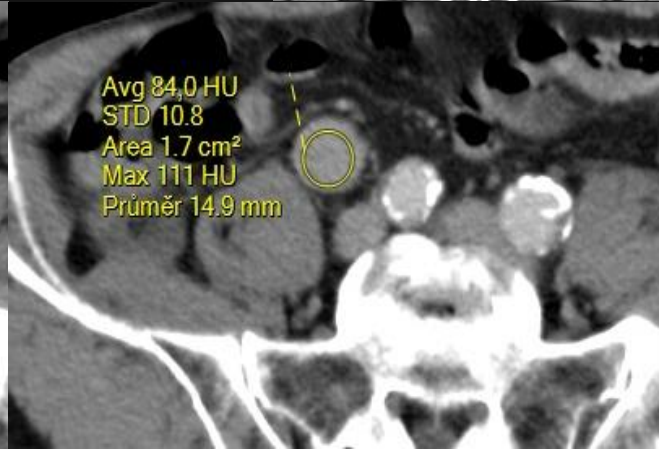
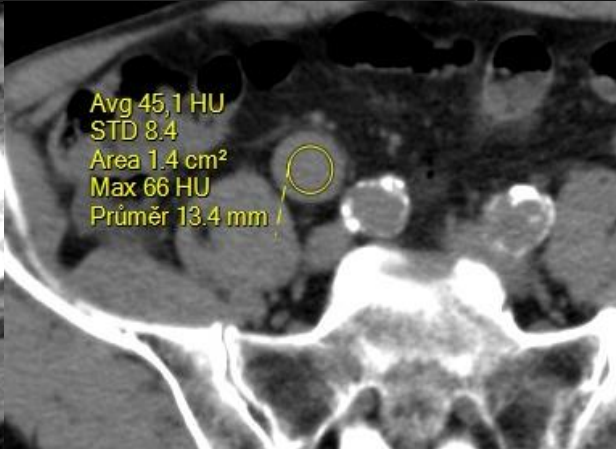
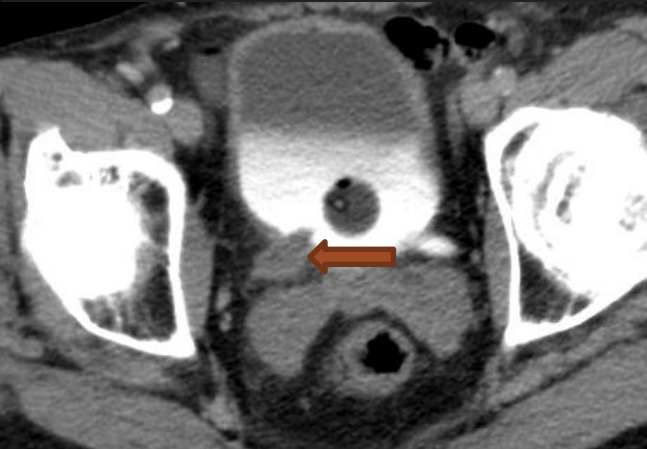
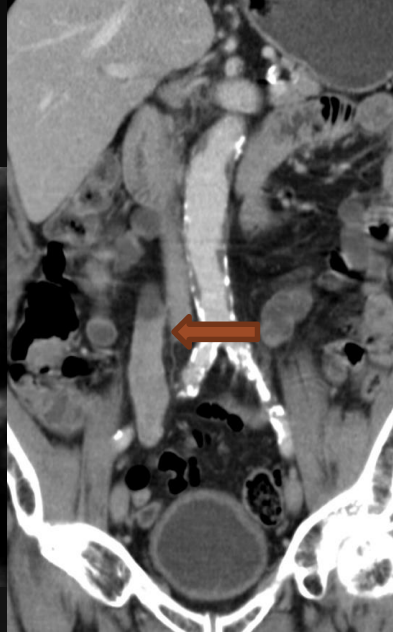
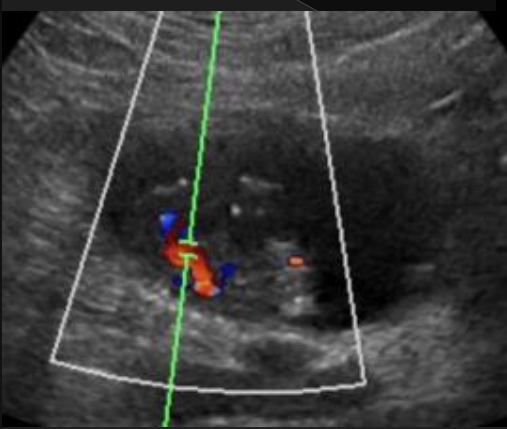

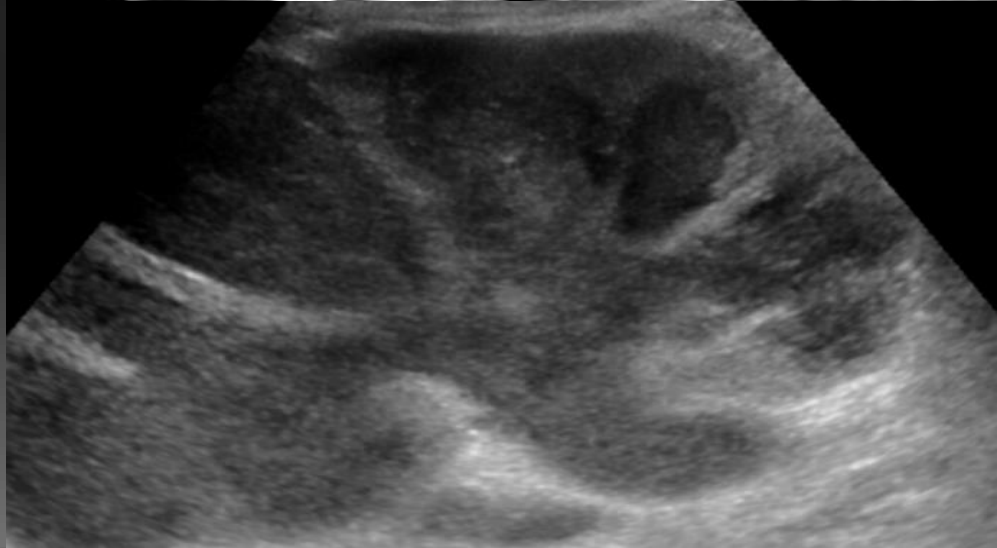
Obstrukce způsobená uroteliálním karcinomem pánvičky a dolního kalichu

Hydronefroza – obstrukce ureteru nádorem

Hydronefroza – obstrukce ureteru
konkrementem, pyelonefritida

Záněty močových cest

Bárta, Foukal

Klinika radiologie a nukleární medicíny

FN Brno a LF MU

Leden 2024

Záněty - rozdělení

- Podle etiologie

- > Infekční
- > Neinfekční

- Podle průběhu

- > Akutní
- > Chronické

Infekční záněty

◎ Akutní

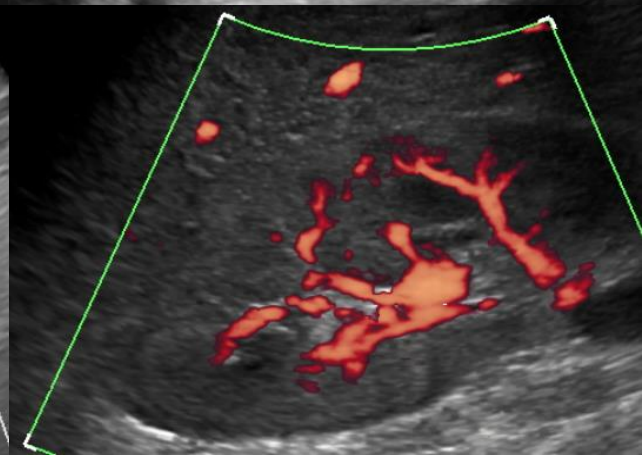
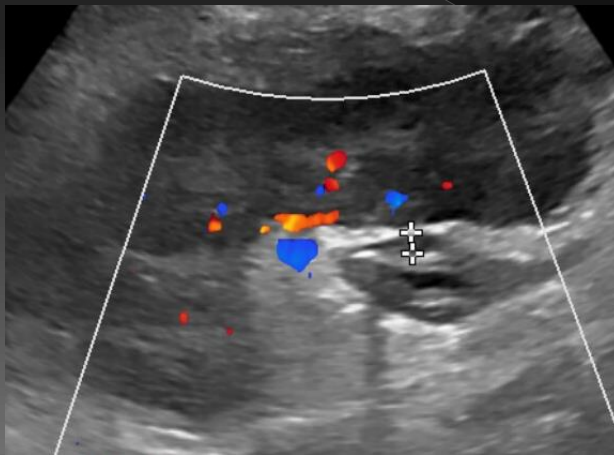
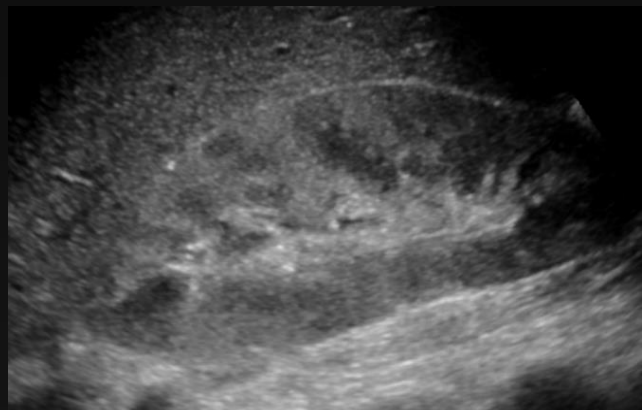
- > Pyelonefritida
- > Absces – parenchymový x perinefritický
- > Emfyzematózní pyelonefritida
- > Pyonefroza

◎ Chronické

- > Chronická pyelonefritida
- > Xantogranulomatozní nefritida
- > TBC nefritida
- > Malakoplakie

Akutní pyelonefritida

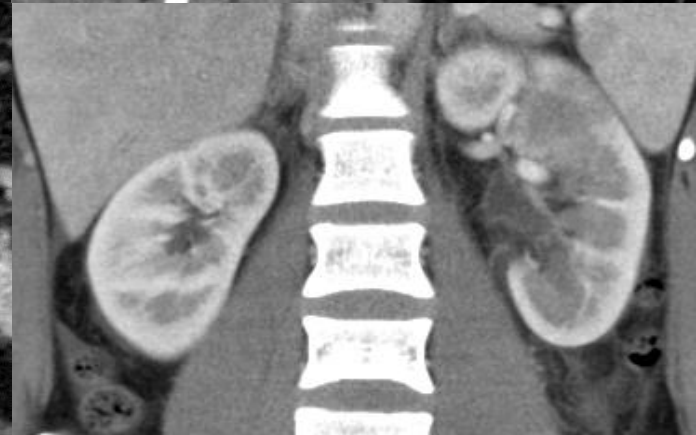
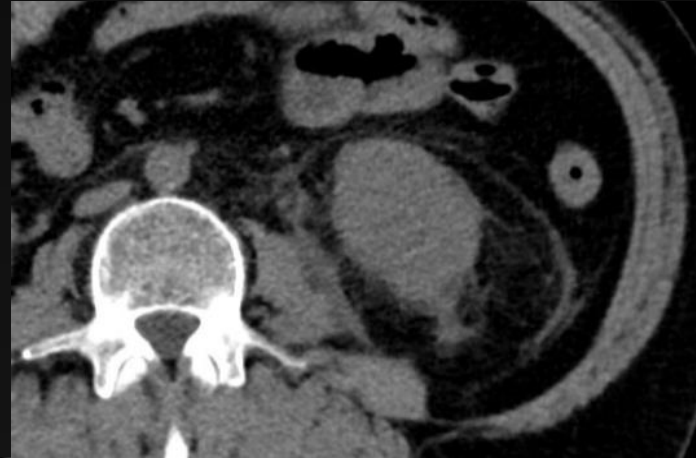
- Nespecifický zánět **bakteriálního původu**
- Vznik možný i hematogenně a lymfogeně
- Nejčastější původce: **Escherichia coli**, stafylokoky, *Candida albicans*
- Vyléčení – klinicky 1-2 týdny, normalizace na zobrazovacích metodách 1-5 měsíců
- **UZ:**
  - › Negativní
  - › Zvětšení ledviny
  - › Změna odrazivosti parenchymu
  - › Tekutina v okolí ledviny
  - › Pozánětlivé změny – jizvy, deformace kalichů
- **CEUS:**
  - › Výpadky v syzení

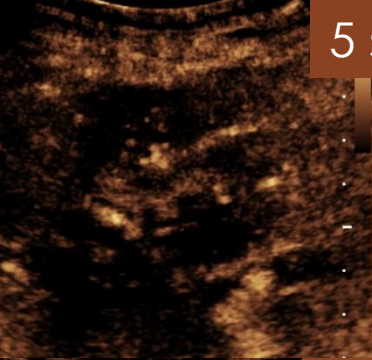
Akutní pyelonefritida

◎ CT:

- > Zvětšení ledviny, zesílení Gerotovy fascie, prosáknutí tuku tekutina v okolí
- > **Postkontrastně:** hypodenzní klínovité nebo oválné okrsky, hypodenzní pruhy

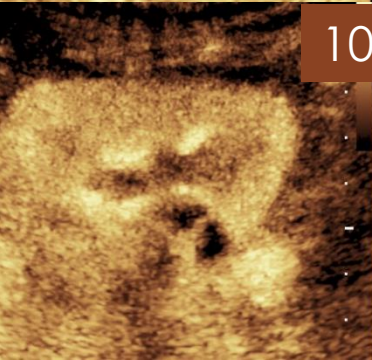
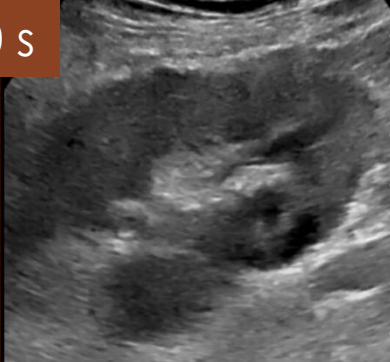

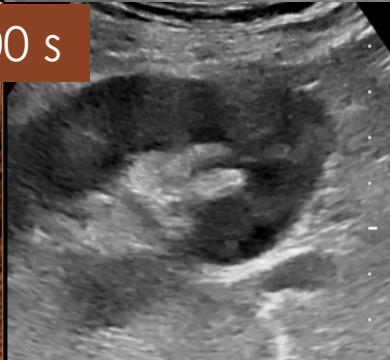
5 s

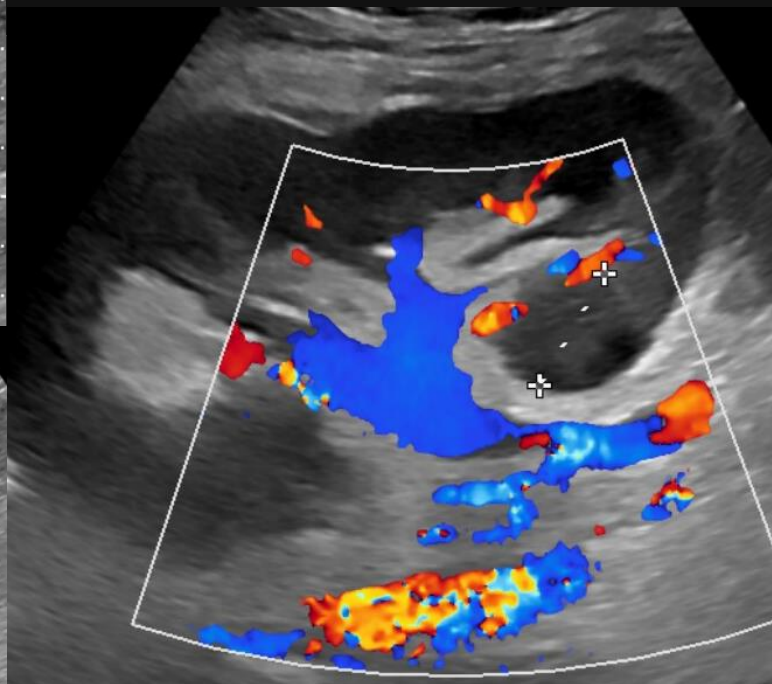
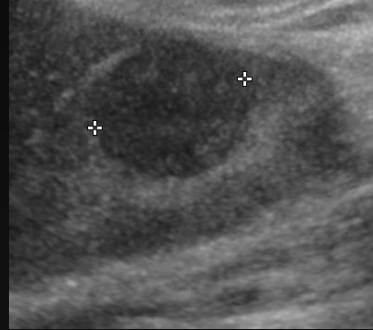
20 s

100 s

Fokální nefritida

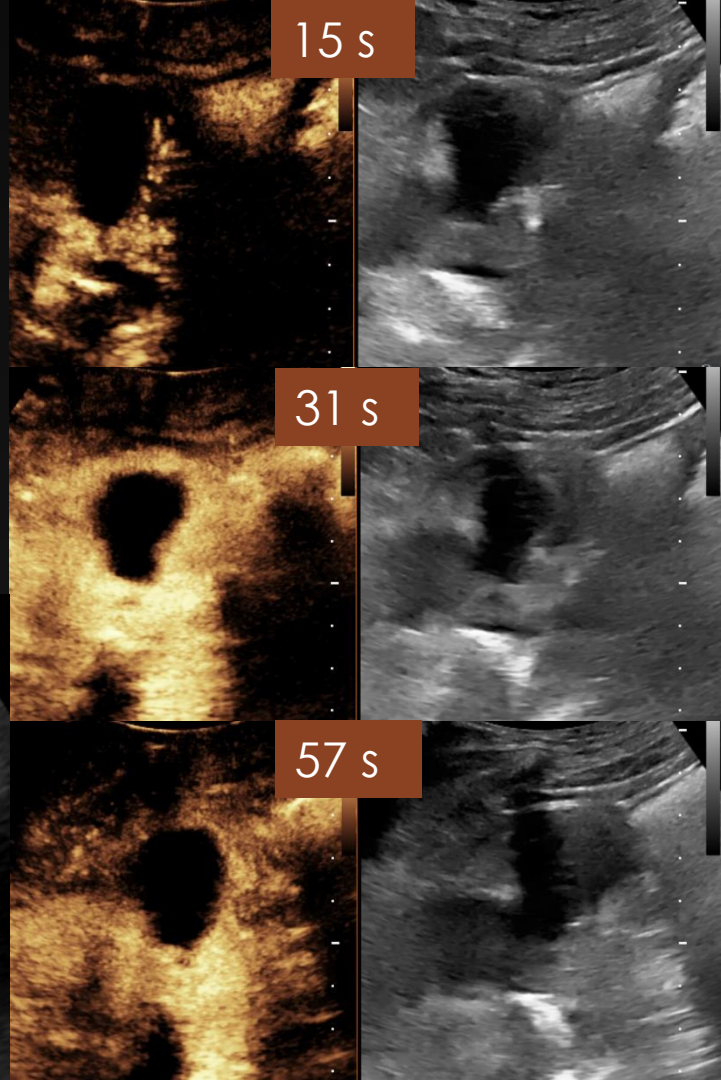
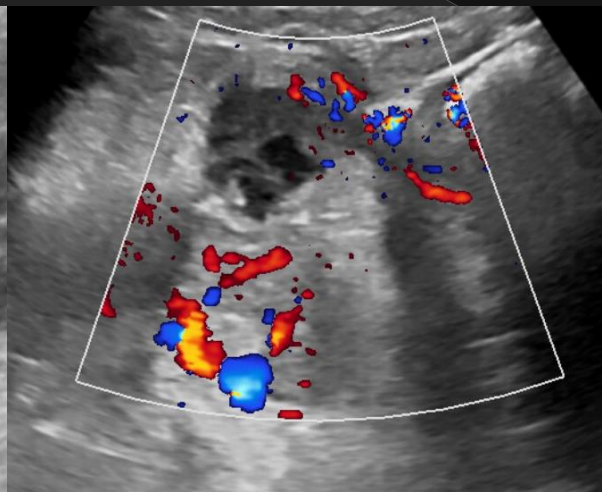
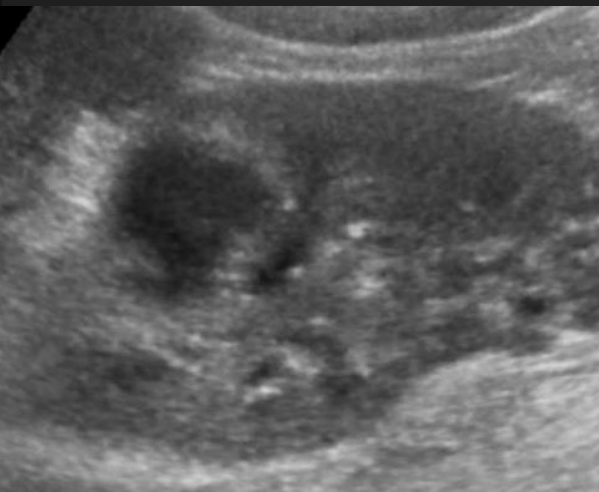

Za 8 dní

Absces

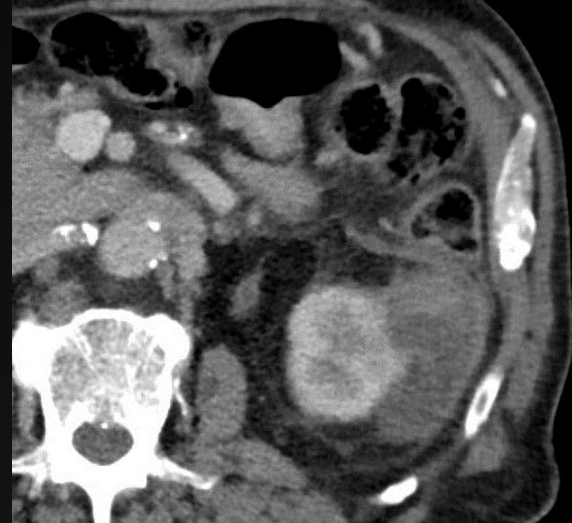
- Dle uložení – renální, perirenální, pararenální
- Léčba – konzervativní, perkutánní, chirurgická
- **UZ:** ohraničená hypoechogenní formace s různě četnými vnitřními echy a septy

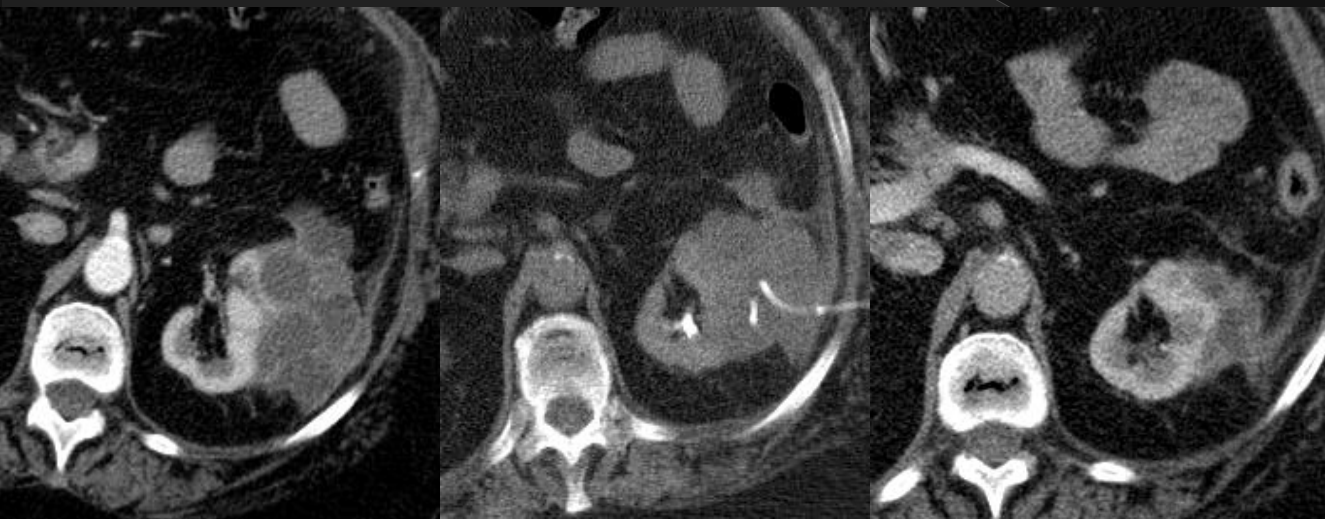

Absces

- Dle uložení – renální, perirenální, pararenální
- Léčba – konzervativní, perkutánní, chirurgická
- **CT:** nepravidelně denzní s cystickou či solidní složkou, postkontrastně sytící se stěna

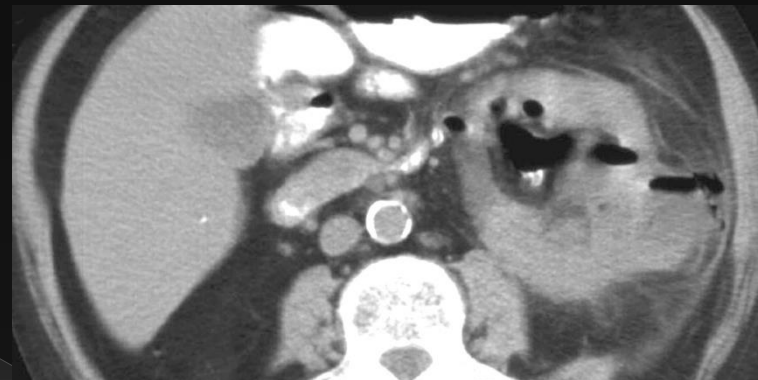

Za 5 měsíců

Emfyzematozní pyelonefritida

- Život ohrožující nekrotizující zánět
- 90 % pacientů na DM
- *Escherichia coli*, *Klebsiella pneumoniae*, *Proteus mirabilis*
- **Nález:** zvětšení ledviny, destrukce parenchymu s přítomností plynu
- **Typ 1** – bez tekutinových kolekcí
- **Typ 2** – intraparenchymové a perirenální kolekce

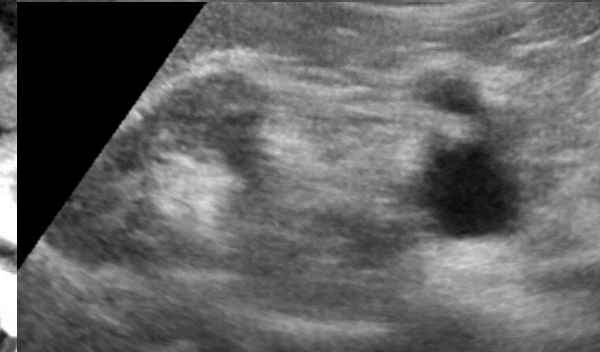
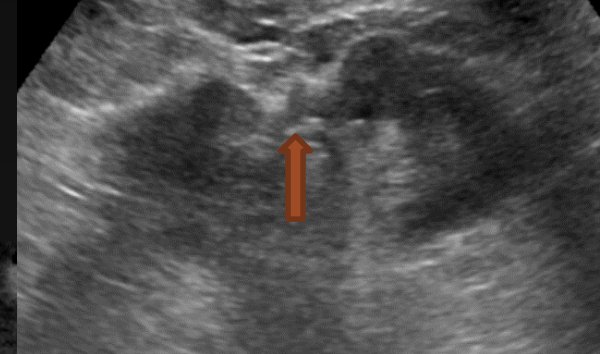
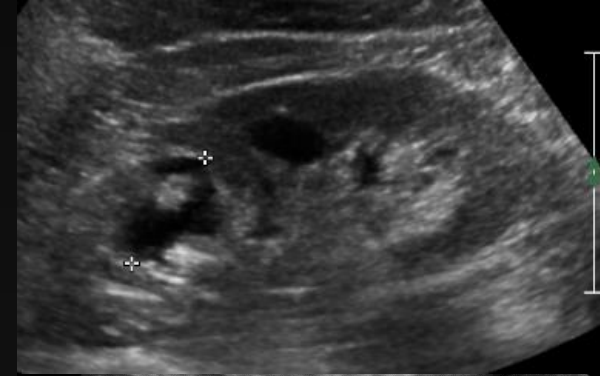
Craig W D et al. Radiographics 2008;28:255-276

Chronická pyelonefritida

- Onemocnění nejasné povahy – chronický zánět / opakované infekce / změny po proběhlé infekci
- Zařazena mezi intersticiální nefritidy
- Závažná, často plíživě probíhající choroba
- Může vyústit až do renální insuficience
- **Nález:** jizvení, atrofie ledviny, redukce parenchymu, kyjovitě rozšíření kalichů – jejich deformace

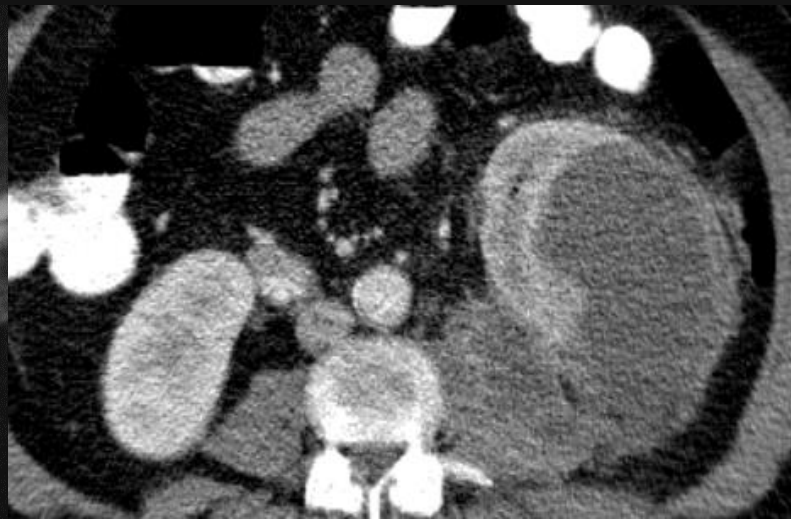
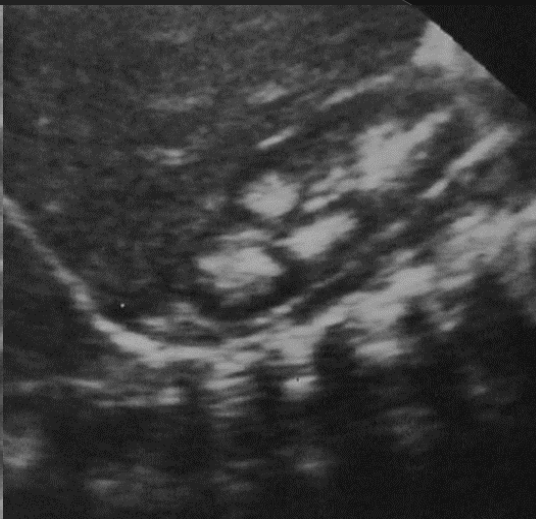
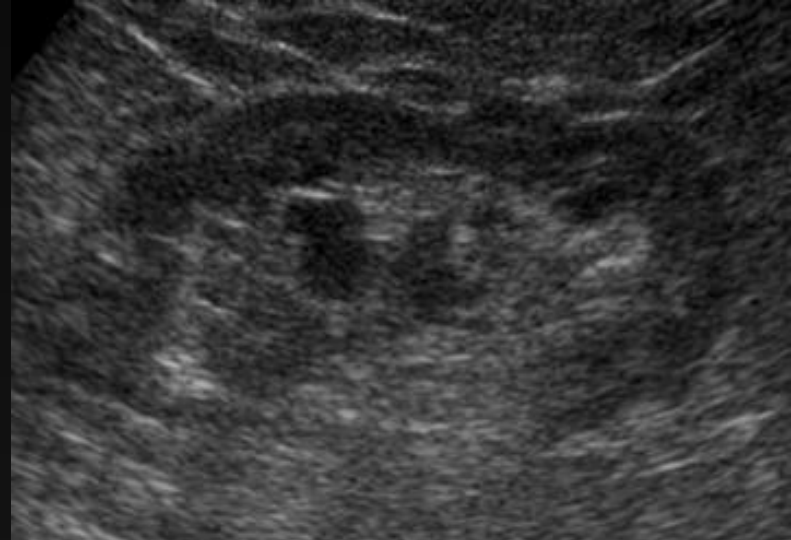
Xantogranulomatozní nefritida

- Vzácný chronický granulomatozní zánět, atypická imunitní odpověď
- *Proteus mirabilis*, STAU
- **Nález:** zvětšení ledviny, opožděné vylučování, odlitkový konkrement v pánvičce, kalcifikace, abscesy, zánětlivé změny v okolí ; **bear's paw sign**

Tuberkulóza

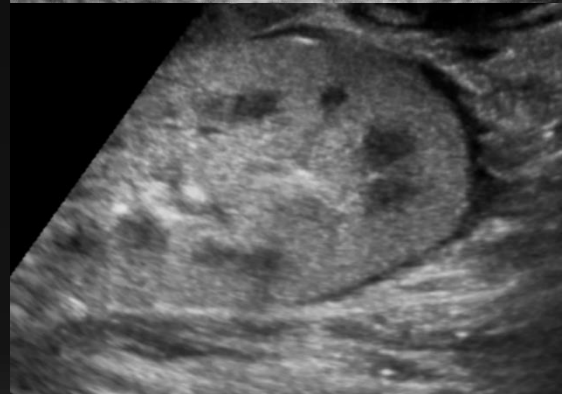
- Močový trakt = **nejčastější extrapulmonální postižení**
- Hematogenní přenos
- Často oboustranné postižení
- Nález:** deformace kalichů, striktura krčků, dilatace, ložiska v parenchymu, rozpadové dutiny, jizvení, kalcifikace = „**tmelová ledvina**“

Neinfekční záněty

- ◉ **Glomerulonefritidy** – způsobeny abnormální reakcí imunitního systému
  - > **Akutní** – prosáklé zvětšené ledviny
    - **Postinfekční** – po streptokokové angině, lze ale i po stafylokokové infekci, *Escherichia coli*, ad.
  - > **Chronické** – zvýšená odrazivost kůry, seřelé kortikomedulární rozhraní, redukce parenchymu, zmenšení ledvin
    - **Primární** – IgA nefropatie
    - **Při systémových chorobách** – SLE, revmatoidní artritida
    - **Při vaskulitidách** – Henochova-Schönleinova purpura
    - **Při metabolických chorobách** – DM, amyloidóza
- ◉ **Tubulo-intersticiální nefritidy (TIN)**
  - > **Analgetická nefropatie** – kalcifikace na pyramidách, zmenšení papil
  - > **Akutní alergická TIN**
  - > **Refluxová nefropatie**

Shrnutí

- Zhodnotit
  - > makroskopický vzhled ledviny (velikost, uložení, okolí)
  - > kalichopánvičkový systém
  - > šíři parenchymu
- Pokusit se detekovat příčinu obstrukce - průběh ureteru
- Vyšetřit naplněný močový měchýř a jeho okolí
- Popsat nalezené změny / patologie
- Stanovit diagnózu či provést diferenciální diagnostickou rozvahu

Děkuji
za
pozornost

